

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **S. F.**,

oskarżonego z art. 207 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 marca 2024 r.,

skargi prokuratora Prokuratury Rejonowej Lublin-Północ w Lublinie

na wyrok sądu odwoławczego - Sądu Okręgowego w Lublinie

z 22 czerwca 2023 r. sygn. akt XI Ka 475/23,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

z 16 lutego 2023 r. sygn. akt III K 418/21,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Aktem oskarżenia z maja 2021 r. S. F., został oskarżony o to, że w okresie od nieustalonego dnia lutego 2018 r. do 22 czerwca 2020 r. w L., znęcał się psychicznie i fizycznie nad żoną A. F. poprzez wszczynanie awantur, w trakcie których wyzywał ją słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, poniżał ją oraz stosował wobec niej przemoc fizyczną w postaci odpychania, szturchania, kopania i uderzania jej po całym ciele oraz uderzania jej ciałem o ścianę, a nadto w dniu 30 czerwca 2019 r. stosował względem pokrzywdzonej przemoc fizyczną polegającą uderzaniu ciałem pokrzywdzonej o ścianę, futrynę i okna oraz biciu jej pięściami po całym ciele, w wyniku czego A. F. doznała stłuczenia palca, skutkującego naruszeniem czynności narządu ciała lub rozstrojem zdrowia trwającym nie dłużej niż 7 dni, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz o to, że w okresie od 30 maja 2020 r. do 22 czerwca 2020 r. w Lublinie, w nieustalonych datach dziennych, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, trzykrotnie doprowadził przemocą A. F. do obcowania płciowego, tj. o czyn z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wyrokiem z 16 lutego 2023 r. w sprawie III K 418/21 uznał S. F. za winnego w ramach zarzucanych mu w punktach I i II czynów, tego, że w okresie nieustalonego dnia lutego 2018 roku, 23 grudnia 2018 roku, oraz od 30 czerwca 2019 roku do 22 czerwca 2020 r. w L., znęcał się fizycznie i psychicznie nad żoną A. F. poprzez popychanie, szturchanie, uderzanie pięściami, kopanie, kierowanie słów powszechnie uznanych za obelżywe oraz poniżających, przy czym w dniu 30 czerwca 2019 spowodował u pokrzywdzonej stłuczenie palca powodujące naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, jak również w okresie pomiędzy 30 maja 2020 r. a 22 czerwca 2020 roku, trzykrotnie doprowadził pokrzywdzoną przemocą do obcowania płciowego, to jest przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zb. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to, na podstawie przepisu z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności.

Apelacje od wyroku wniósł obrońca oskarżonego - adw. A. K., oraz oskarżony S. F.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 22 czerwca 2023 r. uchylił wyrok Sadu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie wydany w sprawie III K 418/21 i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł prokurator. Zaskarżając go w całości zarzucił mu naruszenie prawa procesowego art. 437 § 2 k.p.k. zdanie drugie k.p.k. *in fine* polegające na uchyleniu wyroku Sadu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z 22 czerwca 2023 r. sygn. akt III K 418/21 oraz przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy nie wystąpiła żadna z przewidzianych w tym przepisie przesłanek do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż postępowanie to ma w istocie dotyczyć uzupełnienia postępowania dowodowego i konieczności ponownej oceny przeprowadzonych dowodów.

W oparciu o sformułowane zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w niej na obrazę art. 437 § 2 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie akcentuje się, że „zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawarty w tym przepisie zwrot «wyłącznie» oznacza, że określony w nim katalog podstaw wniesienia skargi ma charakter zamknięty i ogranicza się do dwóch uchybień: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych oraz naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. Zgodnie z tym ostatnim przepisem uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania limitowane jest wystąpieniem wypadków z art. 439 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub koniecznością przeprowadzenia przewodu w całości. (...) W razie stwierdzenia

konkretnych treściowych braków części dowodów osobowych i nieosobowych Sąd II instancji był zarówno uprawniony, jak i zobowiązany do tego, by czynności dowodowe autonomicznie przeprowadzić, skoro aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, w tym wynikające z art. 452 k.p.k., wskazują na znaczne możliwości orzekania reformatoryjnego sądu odwoławczego, także w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w tej fazie postępowania. Zmiana wyroku sądu I instancji, także zresztą utrzymanie go w mocy, wykluczona jest jedynie wówczas, gdyby w postępowaniu odwoławczym należało przeprowadzić przewód sądowy w całości, a więc przeprowadzić wszystkie dowody na nowo” (*wyrok Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2022 r. sygn. akt I KS 3/22; zob. też np. wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2022 r. sygn. akt I KS 15/22*).

W rozpoznawanej sprawie sąd odwoławczy wydał orzeczenie kasatoryjne, uznając, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Lektura uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji wskazuje bowiem, że Sąd ten stwierdził, iż przeprowadzona przez sąd I instancji ocena dowodów nie była wystarczająco wnikliwa i wszechstronna (s. 4-5 uzasadnienia wyroku sądu *ad quem*), oraz że Sąd Rejonowy nie dokonał pełnej analizy materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, nie poddał kontroli wyjaśnień oskarżonego S. F., ani nie przeanalizował prawidłowo zeznań pokrzywdzonej A. F. i jej korespondencji sms z oskarżonym oraz nagrań wraz z ich przekładem, a w konsekwencji nie dokonał ich oceny. Rzecz jednak w tym, że to sąd odwoławczy powinien był sam dokonać tej analizy, co powinno znaleźć potwierdzenie z pisemnych motywach wyroku. Przekonanie o dokonaniu przez sąd pierwszej instancji wadliwej, niezgodnej z dyrektywami określonymi w art. 7 k.p.k. oceny dowodów, nie świadczy jeszcze o tym, że samo orzeczenie jest wadliwe. Już to, samo w sobie, przemawia za potrzebą i koniecznością dokonania przez sąd odwoławczy własnej, tym razem odpowiadającej standardom określonym w tym przepisie, oceny dowodów. Dopiero w wyniku jej dokonania sąd odwoławczy będzie w stanie ustalić, czy stwierdzone naruszenie art. 7 k.p.k. miało wpływ na treść wyroku. Wówczas zaistnieją przesłanki do wydania orzeczenia kasatoryjnego (*zob. uchwała Sądu Najwyższego z 20 września 2018 sygn. akt I KZP 10/18*). Takie rozstrzygnięcie w realiach niniejszej sprawy w świetle treści pisemnych motywów wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie było przedwczesne.

Możliwość wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia uchylającego ma stanowić wyjątek, uzasadniony bądź procesowymi ograniczeniami swobody orzekania sądu odwoławczego, bądź też zaistnieniem takich rażących uchybień w procedowaniu sądu pierwszej instancji, które wręcz dyskwalifikują postępowanie przed sądem a quo jako podstawy rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego (*uchwała SN z 22 maja 2019 r. sygn. akt I KZP 3/19*).

Przedstawiona przez ten sąd argumentacja w żaden sposób nie uzasadnia arbitralnego stwierdzenia, że dowody z wyjaśnień oskarżonych i zeznań świadków nie zostały ocenione poprawnie i nie wyjaśniono wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w zakresie odpowiedzialności oskarżonych, zaś kluczowe dowody z zeznań dwóch świadków nie zostały przeprowadzone poprawnie. Konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się zresztą – o czym była już mowa - w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego (*uchwała SN z 22 maja 2019 r. sygn. akt I KZP 3/19*).

W sprawie doszło zatem do obrazy art. 437 § 2 k.p.k., co wobec braku innych podstaw do wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Lublinie. Sąd ten dokona rzetelnej weryfikacji oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji i w zależności od jej rezultatu przeprowadzi niezbędne dowody, a wynik przeprowadzonej analizy szczegółowo przedstawi w uzasadnieniu wyroku, jeśli takie będzie miało zostać sporządzone.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[PGW]